

FÄRGELANDA KOMMUN

**Färgelanda
kommun**

Kulturplan

2022-2027

Sektor Samhällsutveckling

2022-04-20

Dnr: 2021/252

Beslutad 2022-06-08

**Den senaste versionen finns tillgänglig på Färgelandas
webbplats www.fargelanda.se**

Innehåll

1. Inledning	2
2. Vision	3
3. Planens syfte	3
4. Kulturens betydelse	3
4.1. Kultur och folkhälsa	3
4.1.1. Boende och närmiljö	3
4.1.2. Sociala bestämningfaktorer och psykisk hälsa	4
4.1.3. Barns utveckling.....	4
4.1.4. Levnadsvanor	4
4.1.5. Kultur och bibliotek	4
4.2. Kultur och näringsliv samt besöksnäring	5
4.3. Kultur och samhälle inklusive kulturarv	5
4.4. Kultur och internationalisering.....	6
4.5. Kultur och miljö	6
5. En plan för kultur i Färgelanda	6
Färgelanda kommuns väljer att ha fyra utvecklingsområden i fokus där mervärde ska skapas för alla som bor, verkar och besöker kommunen.....	6
5.1. Ett inkluderande kulturliv	7
5.2. Kultur för, med och av barn och unga.....	7
5.3. Samverkan med civilsamhället och ideell verksamhet	8
5.4. Biblioteket som den mest besökta kulturinstitutionen samt en tillgänglig Konsthall med mångfald.....	9

1. Inledning

Färgelanda kommun strävar mot visionen ” Färgelanda - En trygg kommun med tillväxt och livskraft”. Färgelanda kommun erbjuder kulturupplevelser för både barn och vuxna vilket bidrar till kommunens övergripande vision. Genom ett rikt kulturliv ökar individernas förutsättningar för förbättrad folkhälsa och att var och en ska bättre kunna delta aktivt i samhällsutvecklingen. För att åstadkomma detta är det viktigt att främja alla individers möjlighet till delaktighet och inflytande i kulturlivet vilket ställer krav på såväl det offentliga som det civila samhället. Människors möjlighet till delaktighet och inflytande och dess påverkan på hälsan lyfts särskilt fram i folkhälsopolitikens sjunde målområde ”kontroll, inflytande och delaktighet”. Kulturlivet är en väg in till delaktighet och inflytande, personlig bildningsgång, upplevelse av livskvalitet och meningsfullhet. Kultur som inbegriper fysisk aktivitet har en vedertaget positiv effekt på människor.

Utmaningen är att skapa en attraktiv livsmiljö samtidigt som kommunen växer. Samhällsutvecklingssektors kulturplan står inte ensam, utan är en del av det stora arbete som bedrivs för att utveckla Färgelanda till en attraktiv kommun som växer på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. Ett dynamiskt och framåtsträvande kulturliv skapar en intressant plats att leva och bo på. Ett öppet och tillgängligt kulturliv bidrar till öppenhet och social hållbarhet genom att skapa mötesplatser för människor med olika bakgrund och erfarenheter. Kulturen ökar livskvaliteten för färgelandaborna och kan hjälpa Färgelanda att växa genom att locka nya besökare och invånare till kommunen.

Styrdokument som förevarande plan relaterar till är bland annat FN:s barnkonvention, liksom Västra Götalandsregionens kulturstrategi.

Förevarande plan följs upp årligen i samband med årsredovisningen.

1.1 Definition

Begreppet kultur används i en vid betydelse för allt det som mänskliga samhällen för vidare till kommande generationer. Det innefattar alla slags kunskaper, färdigheter och seder samt värderingar och normer, som de mänskliga samhällena är byggda på. Kulturen omfattar bland annat språk, maktstrukturer, näringar, ritualer, lekar, normer för lagar, konst och idrott. Den omfattar också religion och andra åskådningar.

2. Vision

Färgelanda kommun strävar mot visionen ” Färgelanda - En trygg kommun med tillväxt och livskraft”.

Kulturen ska bidra till trygghet, livskraft och tillväxt genom Färgelanda kommuns vision för kultur.

Färgelanda kommun ska i samverkan med civilsamhället erbjuda ett inkluderande kulturliv och konsthall som är tillgänglig för alla och präglas av mångfald.

3. Planens syfte

Kulturplanen görs i syfte att visa kommunens viljeriktning och stadga kulturens vision samt utröna vad som behöver prioriteras för att arbetet ska bidra till att uppfylla visionen om ” Färgelanda - En trygg kommun med tillväxt och livskraft”.

4. Kulturens betydelse

4.1. Kultur och folkhälsa

Det finns ett tydligt samband mellan kultur och hälsa, olika former av kultur kan på olika sätt förebygga ohälsa och användas i det hälsofrämjande arbetet. Det hälsofrämjande arbetet kan exempelvis handla om att kulturmiljöer, utomhus och inomhus ger möjlighet till fysisk aktivitet, rekreation, möten med andra, välbefinnande och avkoppling. Kultur innefattar inte enbart fysiska miljöer utan även aktiviteter och upplevelser vilka har betydelse för hälsan och livskvalitet i alla åldrar. Det är därmed viktigt att erkänna kulturens påverkan på hälsan genom att se till att olika former av kultur finns tillgängligt för alla grupper i samhället. Inom det förebyggande och främjande arbetet kan kultur förebygga ohälsa, ha en positiv påverkan på de sociala bestämningsfaktorererna för hälsa, barns utveckling och hälsosamma beteenden.

4.1.1. Boende och närmiljö

Tillgång till kultur är en av förutsättningarna för trivsel, trygghet och hälsa i samhället och har betydelse för vilken typ av möten och social interaktion som sker. Möjligheten att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter inom kultur varierar mellan olika grupper i samhället, exempelvis visar enkätundersökningar bland unga att socioekonomiska förutsättningar kan vara begränsande för delaktighet.

4.1.2. Sociala bestämningfaktorer och psykisk hälsa

Att vara del i ett socialt sammanhang, ingå i sociala nätverk, att känna delaktighet och bli sedd och hörd är centrala skyddsfaktorer för hälsan och den kultur som erbjuds i ett samhälle kan möjliggöra just detta.

Kulturen är ett erkänt sätt att minska ensamhet och social isolering, särskilt bland folk som bor på landsbygden. Ett exempel på aktiviteter som ökar känslan av social tillhörighet är gruppaktiviteter så som hantverk och sång. Delaktighet inom kulturaktiviteter har även visat sig öka det främjande sociala beteendet i samhällen, så som exempelvis välgörenhet och volontärarbete.

Att delta i samhällsaktiviteter inom kulturen har visat sig förbättra den självupplevda hälsan, stärka självförtroendet och självkänslan vilket alla har en förebyggande effekt mot psykisk ohälsa. Aktiviteter som har en förebyggande effekt mot psykisk ohälsa är exempelvis lyssna på musik, skapa musik, dans, konst och besöka kulturella platser har en positiv inverkan på stressnivåer och är viktiga är stresshanteringssynpunkt.

Att ta del av och engagera sig i kulturen har bland ungdomar och äldre visat sig minska risken för att utveckla sjukdomar som depression. Statistik visar att vi deltar mindre i kulturella aktiviteter ju äldre vi blir vilket ökar risken för ensamhet och social isolering vilket har en negativ inverkan på hälsan.

Kulturfestivaler har visat sig ha en positiv påverkan på attityder mot psykisk ohälsa och psykisk sjukdom samt öka uppskattningen av förmågor hos personer med psykisk sjukdom.

4.1.3. Barns utveckling

Kultur är en viktig del i barns utveckling. Musik har visat sig vara betydelsefull för barns språkutveckling men även andra kulturella aktiviteter så som teater och bilderboksläsning är betydelsefulla. Delade läsupplevelser har också visat sig förbättra relationen mellan barn och föräldrar samt såväl barnets som föräldrarnas psykosociala funktioner.

4.1.4. Levnadsvanor

Observationsstudier visar lovande resultat gällande personer som deltar i kultur och levnadsvanor. Det vill säga att personer som tar del av kulturen i samhället har med större sannolikhet mer hälsosamma levnadsvanor i form av kost och fysisk aktivitet, oberoende av deras socioekonomiska status och sociala kapital.

4.1.5. Kultur och bibliotek

Biblioteken är den mest besökta mötesplatsen i samhället och även den mest besökta kulturinstitutionen. Det är också en av de samhällsfunktioner som har störst förtroende hos allmänheten.

4.2. Kultur och näringsliv samt besöksnäring

Kulturella och kreativa näringar, i Färgelanda kommun är traditionell i sin sammansättning i bemärkelsen att de största branscherna är tillverkning, handel, byggverksamhet och lantbruk. Dessa näringar är viktiga ur flera perspektiv men parallellt med deras fortsatta utveckling behöver fokus även riktas på nya branscher.

Framgångsrika och hållbara besöksmål är unika för platsen där de finns. Det gäller oavsett om reseanledningen är ett besöksmål som Kroppefjäll eller ett kommersiellt evenemang som Harvens dag. Fler besökare skapar efterfrågan på övernattningar, restaurangbesök, handel med mera vilket kommer den bofasta befolkningen till del. Färgelanda kommun arbetar ständigt med att utvecklat flera viktiga reseanledningar, till exempel kulturevenemang, scenkonst, måltidsturism och småstadshandel. Tillväxtpotentialen för Färgelanda kommun med omnejd när det gäller besöksstrategiska satsningar är stor. Genom en konstruktiv samverkan mellan privata aktörer, offentlig sektor och civilsamhälle stärks platsens attraktionskraft och möjlighet att väcka intresse. Kommunen skapar förutsättningar för aktörer som vill utveckla evenemang och upplevelser i Färgelanda kommun. Ett gott värdskap ger mersmak, skapar en trivsamt vardagskontakt och goda livsmiljöer. Det är också ett sätt att visa upp bygden och det man är stolt över. Evenemang är motorn för besöksströmmar och en grund för besöksnäringen. Evenemang bidrar till att skapa förståelse mellan människor och kulturer, är sysselsättningsintensivt och fungerar som katalysator för tillväxt i samhället. I Färgelanda kommun finns flera aktörer som utvecklat lokala evenemang. Samtliga har arbetats fram med stort engagemang av ideella krafter, ibland i samarbete med lokalt näringsliv. Färgelanda kommun arrangerar Nationaldagen, Harvens dag, Lovaktiviteter och Kulturveckan i samverkan med föreningsliv och näringsliv. Färgelanda kommun har lång erfarenhet av att arrangera Harvens Dag och därför stora möjligheter att attrahera arrangörer även för andra större evenemang.

4.3. Kultur och samhälle inklusive kulturarv

Färgelanda kommun är en fantastisk kommun med stor potential att utvecklas och växa. Här finns en rik natur, ett starkt kultur-och föreningsliv samt ett enastående utgångsläge med nära koppling till en stor arbetsmarknad. Färgelanda är en kommun med handlingskraft och tillförsikt där vi tillsammans satsar för framtiden.

Kommun är en plats där natur och kultur möts. Kulturarvet är förädlad. Kommunens historia som brukssamhälle är välkänd och högt värderad av invånare och besökare. Andelen besökare som kommer hit för att uppleva naturen och ett aktivt friluftsliv är stort. Besöksnäringen består av småskaligt företagande. Kommunen är en attraktiv plats för kultur och sportarrangemang. Föreningslivet speglar den mångfald som finns i

lokalsamhället. Kulturen i Färgelanda spelar en stor och viktig roll i att skapa en attraktiv livsmiljö och bidra till en positiv befolkningstillväxt.

Tillgänglighet handlar om att skapa mötesplatser där olika förutsättningar och erfarenheter möts och lär av varandra. Inbjudan att bidra i kulturella sammanhang skapar mötesplatser som ökar modet att ta kontakt, både hos människor som bott i Färgelanda i generationer och hos nyinflyttade färgelandabor. Nya möten ger ny utveckling. Ansvar för all slags integration är gemensamt och kräver samordning och kommunikation. Färgelanda samordnar verksamheter som främjar tillgänglighet genom kultur och ökar kännedomen om befintliga aktiviteter så att målgrupper breddas. Modellen inkluderar kommun, kulturliv, näringsliv, föreningsliv och civilsamhälle och kan tillämpas på fler områden än kultur. Målet för Färgelandamodellen är att alla människor känner sig välkomna till alla offentliga platser och att genom samordning öka verkansgraden av insatser som görs och resurser som redan finns.

4.4. Kultur och internationalisering

Internationalisering, både i lokalt och globalt perspektiv, möjliggör att människor från olika delar av världen möts och på så vis delar erfarenheter från många kulturområden. Med den ökade globaliseringen och förflyttningen av människor kommer världen allt mer till Färgelanda kommun. Kulturella uttryck är en del av det gemensamma språket. Fokus läggs på att på hemmaplan skapa förutsättningar och infrastruktur för internationella möten och utbyten mellan personer som bott länge i Sverige och personer som nyligen flyttat hit. Detta kan göras genom olika kulturaktiviteter så som exempelvis litteratur, slöjd, dans, mat.

4.5. Kultur och miljö

Delningsekonomi är ett kulturellt och miljömedvetet betingat fenomen som växer i ekonomisk och social betydelse. Föreningslivet och det ideella engagemanget är delar av delningsekonomin liksom ett antal företeelser i kulturlivet och den lokala ekonomin, till exempel retrokoncepten och loppisrörelsen. Bibliotekens sätt att låna ut resurser kan tillämpas på fler områden än litteraturens i ett samhälle som värnar resurseffektivitet, hållbarhet och hushållning med jordens ändliga resurser. Samordning och kommunikation av delningsekonomin uttryck är nästa steg mot ett mer resurseffektivt samhälle.

5. En plan för kultur i Färgelanda

Färgelanda kommuns väljer att ha fyra utvecklingsområden i fokus där mervärde ska skapas för alla som bor, verkar och besöker kommunen.

- Ett inkluderande kulturliv

- Kultur för, med och av barn och unga
- Samverkan med civilsamhället och ideell verksamhet
- Biblioteket som den mest besökta kulturinstitutionen samt en tillgänglig Konsthall med mångfald

Dessa fokusutvecklingsområders syfte är att främja folkhälsa, samhällsutveckling, hållbar social-, ekonomisk- och miljömässig utveckling, inkludering, jämställdhet, delaktighet som bidrar till en trygg Färgelanda kommun med tillväxt och livskraft i enlighet med kommunens vision.

5.1. Ett inkluderande kulturliv

För att vara en kommun för alla, fri från diskriminering och med god tillgänglighet och möjlighet till delaktighet, ska kommunen arbeta mot målet att kulturen känns levande och närvarande i alla kommuninvånarens vardag. Kommunens satsningar och prioriteringar inom kulturområdet ska ha ett inkluderande perspektiv. Alla människors tillgång till kultur är en mänsklig rättighet och spelar en central roll för både människans, demokratins och samhällets utveckling. Här betonas faktorer som integration och mångfald, personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och HBTQ, seniorer, socioekonomiska faktorer, kransorter och landsbygd och digitalisering som viktiga att arbeta med. Öppenhet, tillgänglighet, jämställdhet och mångfald genomsyrar hela kulturplanen men lyfts särskilt fram under detta utvecklingsområde.

LÅNGSIKTIGT MÅL

Kulturen ska kännas levande och närvarande i alla kommuninvånarens vardag oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder och socioekonomisk status.

Delmål

1. Folkbiblioteket ska erbjuda och tillgängliggöra ett brett utbud av kulturupplevelser för alla kommuninvånare.
2. Kommunen ska främja ett aktivt och mångfacetterat kulturliv genom två kulturveckor om året med kulturutbud som är inkluderande gentemot samhällets alla grupper.
3. Kulturens förmåga att fungera som integrationsarena ska främjas och utvecklas.

5.2. Kultur för, med och av barn och unga

Ur ett barnrättsperspektiv är alla under 18 år barn. Barn och ungas förutsättningar för att ta del av kultur skiljer sig åt beroende på bland annat ålder, bostadsort och familjens sociala och ekonomiska situation. Det är viktigt att kommunen arbetar aktivt för att utjämna dessa skillnader. Här

betonas barn och ungdomars perspektiv, nya organisationsformer och kulturuttryck och mötesplatser för barn och unga som viktiga att jobba med.

LÅNGSIKTIGT MÅL

Alla barn och unga upp till 20 år ska ha möjlighet att uppleva, utöva och upptäcka kultur.

Delmål

1. Barn och unga ska vara delaktiga och ha inflytande i Färgelandas kulturliv – genom evenemangen som arrangeras på biblioteket, konsthallen och i kommunen i övrigt.
2. Skapa kultur riktade till barn under lovaktiviteter och kulturveckorna.
3. Kommunen ska stärka unga arrangörer inom kulturområdet.
4. Folkbibliotek ska erbjuda och tillgängliggöra kulturupplevelser för alla barn och unga.

5.3. Samverkan med civilsamhället och ideell verksamhet

Föreningslivet i Färgelanda kommun är brett och aktivt med många engagerade föreningar. Verksamheten är omfattande och berör hundratals människor varje vecka. Infrastrukturen som bär engagemanget är till största delen även den driven av ideella krafter på frivillig grund. De samlingslokaler och idrottshallar som finns i kommunen ägs i regel av föreningar och vissa av kommunen. Föreningslivet har ett ansvar för att verksamheten är tillgänglig och att den kvalitetssäkras. Föreningar och andra aktörer skapar i ökande grad besöksmål i form av evenemang och andra upplevelser.

Färgelanda kommun stöttar föreningslivet genom rådgivning och ekonomiskt stöd och arrangerar årligen föreningsträffar med olika teman. Mycket tyder på att det personliga engagemanget hos människor är fortsatt högt medan engagemanget i föreningslivet sjunker. Om samhället ska fortsätta stödja ideella krafter betyder det att man måste hitta nya former för framför allt ekonomiskt stöd som inte kan ges till privatpersoner. Möjligheterna att hitta finansiering för ideell verksamhet utöver kommunens stöd ökar och rådgivning till civilsamhället allt viktigare. Regelbundna träffar med föreningslivet är ett sätt för aktörer inom kulturlivet att träffas.

Civilsamhället spelar en viktig roll för att främja allas möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande. Ett aktivt civilsamhälle är, i kombination med offentlig finansiering, avgörande för att kunna behålla och utveckla ett brett kulturutbud. Civilsamhällets aktörer skapar också mötesplatser och forum där människor kan träffas och utbyta erfarenheter och kunskaper, vilket främjar integration och bidrar till ett livslångt lärande. Det är av betydelse att kulturföreningar och studieförbund ska kunna bedriva och utveckla sin verksamhet och samverka med kommunen för

bästa utbud av kultur för alla de som bor, besöker och verkar i Färgelanda kommun.

LÅNGSIKTIGT MÅL

Civilsamhällets aktörer ska ha goda förutsättningar för att kunna bedriva sin verksamhet och på så sätt bibehålla och utveckla ett brett kulturutbud i Färgelanda kommun.

Delmål

1. Det kommunala stödsystemet för kulturföreningar ska vara funktionellt för Färgelandas kulturliv och utvecklas i takt med tiden.
2. Kommunen ska stimulera och stödja civilsamhällets arrangörer genom stormöten för föreningar två gånger om året och genom kulturarbetsgruppens inrättande och sammankallande minst två fyra gånger om per året
3. Kommunen ska verka för att fler kommunägda lokaler mer utnyttjas och kommer kulturlivet till del.

5.4. Biblioteket som den mest besökta kulturinstitutionen samt en tillgänglig Konsthall med mångfald

Alla ska få möjlighet till delaktighet i kulturlivet, till kulturupplevelser och till eget skapande. Biblioteket har en unik möjlighet att ge sina användare chans till detta eftersom de är öppna för alla. Alla besökare har möjlighet att besöka konstutställningar, litteratur- och musikevenemang på biblioteket. Bibliotekets roll är att skapa förutsättningar för att kultur ska vara tillgänglig för alla, oavsett var man bor i kommunen.

Färgelanda konsthall har för avsikt att vara en inkluderande konsthall där alla kommunens invånare och tillfälliga besökare är välkomna, där varken religion, ålder, sexuell läggning eller funktionsvariationer ska vara något hinder för att ta del och uppleva konst.

Konsthallen ska vara en röst för rättvise-, demokrati- och samhällsfrågor och vara en tongivande aktör i ett samhällsengagerat konstliv där nytänkande ska stå i centrum. Konsthallen ska även vara en synlig aktör i Färgelanda kommun genom att ge först och främst lokala konstnärer plats att visa upp sig, men även att förhålla sig till platsens historia, det lokala föreningslivet och den lokala utvecklingen. Konsthallen ska även utveckla och stärka sina etablerade nätverk och aktivt skapa nya.

Färgelanda konsthall har i dagsläget 6 reserverade utställningsperioder delat på tre föreningar vilka är Dalslands konstförening, Färgelanda fotoklubb och Färgelanda konstklubb som har två utställningsperioder vardera. Resterande 5 perioder finns till för övriga utställare.

LÅNGSIKTIGT MÅL

Färgelanda kommuns invånare ska i sin egen kommun kunna uppleva konst av hög kvalitet.

Konsthallens verksamhet ska vara en angelägenhet för alla som bor, besöker och verkar i Färgelanda kommun.

Delmål

1. Färgelanda konsthall ska se till att det visas konst som av kunderna är eftertraktad och har god kvalitet.
2. Färgelanda konsthall ska visa upp 10 konstnärer/utställare om året.
3. Färgelanda konsthall ska eftersträva att ha ett brett och varierande utbud.
4. Både etablerade konstnärer och amatörer ska vara välkomna att ställa ut.